

Landelijke Adviescommissie Rechtsbijstand Asiel en Vreemdelingenbewaring

Jaarverslag 2017

Samenstelling LARAV

Op 1 januari 2017 bestond de LARAV uit:

Leden:

Dhr. mr. J.F.M.J. Bouwman	- Rechter bij de rechtbank Overijssel - voorzitter
Dhr. prof. mr. C.A. Groenendijk	- Emeritus hoogleraar rechtssociologie Radboud Universiteit Nijmegen
Mw. dr. G.N. Cornelisse	- Universitair docent Europees en internationaal recht Vrije Universiteit Amsterdam
Mw. mr. S. Rafi	- Senior consulent VluchtelingenWerk Nederland in Amsterdam
Dhr. mr. J.J. Wedemeijer	- Wethouder te Eindhoven (voormalig advocaat te Alkmaar)
Mw. mr. L.M. Straver	- Advocaat te Utrecht
Mw. mr. H. Postma	- Advocaat in Groningen
Dhr. mr. A.W. Eikelboom	- Advocaat te Amsterdam

Adviserende lid:

Dhr. mr. E. Sluiter	- Juridisch coördinator Raad voor Rechtsbijstand
---------------------	--

Secretaris

Dhr. J. Mulder	- Beleidsmedewerker asiel Raad voor Rechtsbijstand
----------------	--

Dhr. Mr. J.J. Wedemeijer startte per juni 2016 als wethouder bij de gemeente Eindhoven en liet op 30 maart 2017 weten zich niet langer voor de LARAV te kunnen inzetten.

Mw. mr. S. Rafi nam in de vergadering van 20 maart na twee termijnen van vier jaren afscheid van de LARAV. Haar plaats werd ingenomen door dhr. mr. T.G. Noordhof, manager expertise bij VluchtelingenWerk Nederland.

Ook dhr. prof. mr. C.A. Groenendijk maakte in 2017 zijn tweede termijn van vier jaren vol en werd in de vergadering van 21 december 2017 uitgeluid.

Vergaderingen 2017

De LARAV vergaderde in 2017 twee keren: op 20 maart en 21 december.

De vergaderingen vonden plaats in het centraal kantoor van de Raad voor Rechtsbijstand te Utrecht.

Adviezen

Advies inzake de passage in het regeerakkoord van kabinet Rutte III over de rechtsbijstand in asielzaken na het voornemen (ongevraagd advies n.a.v. bespreking 21 december 2017)

In de vergadering van 21 december is besloten ongeveerd advies te geven naar aanleiding van de volgende passage in het regeerakkoord van het kabinet Rutte III "Vertrouwen in de toekomst":

Rechtsbijstand wordt in lijn met EU-regelgeving na een voornemen tot afwijzing van een asielaanvraag verstrekt, mede ter ontlasting van de justitiële keten. Hierdoor komt capaciteit bij de IND vrij die elders wordt ingezet.

De LARAV gaf in het advies mee dat deze maatregel in strijd is met de elders in het regeerakkoord opgenomen passage (blz. 5) dat het stelsel van rechtsbijstand wordt herzien langs de lijnen van het rapport Commissie Herijking Rechtsbijstand (...) en dat er geen rechtsgebieden worden uitgezonderd waarvoor rechtsbijstand kan worden aangevraagd.

Inhoudelijk sluit de LARAV zich aan bij de kritiek die door vele organisaties en deskundigen is geleverd op bovengenoemde passage. Kortweg houdt die in dat het onthouden van rechtsbijstand in de fase voor het voornemen leidt tot een verslechtering van de rechtspositie van deze groep rechtzoekenden en dat het door de regering omschreven doel met deze maatregel niet zal worden bereikt. Teneinde dit te staven adviseert de LARAV de Raad voor Rechtsbijstand om empirisch onderzoek te laten uitvoeren naar de consequenties van de voorgenomen maatregel uit het regeerakkoord:

- Ontstaan er extra rechtsbijstandskosten als gevolg van (veel) meer beroepszaken of niet? Neemt het aantal beroepsprocedures toe, om hoeveel zaken gaat het dan? Evt. wat zijn vervolgens de extra kosten voor de ketenorganisaties?
- Wat zijn de effecten t.a.v. de te verwachten doorlooptijden bij de IND, de rechtspraak, de Raad van State voor eerste asielaanvragen en opvolgende asielaanvragen? Worden die kosten verhoogd door het feit dat een advocaat nog maar één zaak per 'setje' kan doen nu hem/haar nog slechts één dag rest om te reageren op alle rapporten en voornemen?
- Is het aantal advocaten in asielzaken nog voldoende als een advocaat één zaak per 'setje' kan behandelen?
- Neemt het aantal voornemens toe?
- Enz.

Het ongevraagde advies werd op 18 januari 2018 voorgelegd aan de directeur/bestuurder van de Raad voor Rechtsbijstand, die dit advies op zijn beurt op 27 maart 2018 doorzond aan de minister voor rechtsbescherming. Zie voor de volledige tekst van het advies plus de aanbiedingsbrief aan de minister <https://www.rvr.org/binaries/content/assets/rvrorg/informatie-over-de-raad/larav/brief-aan-dhr-arkenbout-drb-minjenv---aanbieding-advies-larav-27-3-2018.pdf>

Advies cursus actualiteiten vreemdelingenbewaring Woltring Cursus (d.d. 14 augustus 2017)

Voor de voortzetting van de specialisatie vreemdelingenpiket en vreemdelingenbewaring is in bijlage 1 van de inschrijvingsvoorwaarden aangegeven dat jaarlijks een door de Raad voor Rechtsbijstand goedgekeurde actualiteitencursus vreemdelingenbewaring moet zijn gevolgd. Cursussen kunnen voor erkenning aan de Raad worden voorgelegd. Bij het verzoek moet dan aannemelijk worden gemaakt dat die cursussen tenminste gelijkwaardig zijn.

Op 20 juli 2017 ontving de Raad een verzoek van Woltring Cursus om de door hen aangeboden cursus actualiteiten vreemdelingenbewaring (6 PO punten) goed te keuren als actualiteitencursus vreemdelingenbewaring als bedoeld in bijlage 1 van de inschrijvingsvoorwaarden advocatuur. Na een schriftelijke consultatie onder de leden van de LARAV werd op 14 augustus 2017 per e-mail geadviseerd deze goedkeuring te verlenen.

De directie van de Raad heeft dit advies overgenomen.

Overige werkzaamheden

Consultatie LARAV bij Evaluatie Pilot rechtsbijstand in veilig land zaken

In maart 2016 werd het sporenbeleid ingevoerd voor asielzoekers die afkomstig zijn uit een land dat door Nederland als veilig wordt aangemerkt. Asielzoekers uit dergelijke landen kunnen in een verkorte - 8 daagse - asielprocedure aangeven waarom zij menen dat hun land toch niet veilig is voor hen. Tot de start van de pilot konden deze asielzoekers na een voorlichting door VluchtelingenWerk Nederland kennis maken met een door de Raad voor Rechtsbijstand (verder de Raad) aan hen gekoppelde advocaat, die hen gedurende de zogenaamde veilig land procedure van rechtsbijstand. De advocaat kreeg van de Raad een toevoeging voor deze bijstand.

Gedurende de pilot werd het kennismakingsgesprek ingericht als een adviesgesprek, waarin de advocaat de asielzoeker adviseert over de kans van slagen van diens verzoek. Deze adviesgesprekken zouden allemaal worden gevoerd in de afdeling van de Raad in het AC Ter Apel, waar de veilig land zaken tot dan toe werden behandeld. Aan het einde van het adviesgesprek zou de advocaat gedurende de pilot de keuze hebben tussen 3 opties:

- a) De advocaat heeft de indruk dat rechtsbijstand in de zaak noodzakelijk is en stelt zich als gemachtigde (en krijgt een toevoeging)
- b) De advocaat wacht het rapport Veilig land gehoor af en baseert daarop de beslissing de rechtsbijstand al dan niet voort te zetten.
 - o Besluit de advocaat na het bestuderen van het rapport Veilig land gehoor de cliënt te blijven bijstaan, dan blijft hij/zij de gemachtigde in de zaak (en krijgt een toevoeging).
 - o Besluit de advocaat na het bestuderen van dit rapport dat er evident geen kans van slagen is voor cliënt op een verblijfsvergunning asiel en dat hij/zij de cliënt niet langer wil bijstaan, dan deelt hij/zij dit mee aan cliënt. Op verzoek van de cliënt zorgt de Raad voor een andere advocaat. De eerste advocaat krijgt een adequate vergoeding (sprekuur of LAT).
- c) De advocaat constateert dat er evident geen kans van slagen is en adviseert de asielzoeker diens asielverzoek niet door te zetten. Daarbij geeft de advocaat aan niet langer als rechtsbijstandverlener te zullen optreden. De Raad vraagt een andere advocaat om rechtsbijstand te verlenen. De eerste advocaat krijgt een adequate vergoeding (sprekuur of LAT).
- d) In die gevallen waarin een advocaat de cliënt meedeelt de rechtsbijstand niet voort te zullen zetten en waarbij de cliënt de Raad verzoekt een second opinion te organiseren kan de second opinion advocaat ervoor kiezen om ofwel de rechtsbijstand wel te verlenen, waarna hij/zij zich als gemachtigde zal stellen (de advocaat krijgt een toevoeging), ofwel de rechtsbijstandverlening te staken (sprekuurvergoeding of LAT). In dat laatste geval is er twee keer door een deskundige advocaat negatief geadviseerd over de voortzetting van de asielprocedure. Wordt dit tweede negatieve advies gegeven vóór de uitreiking van de beschikking, dan vraagt de Raad een advocaat om de beschikking te bestuderen.
- e) Wanneer door meer dan één rechtsbijstandverlener een negatief advies is gegeven over de kans van slagen van het asielverzoek, dan gaat de Raad er van uit dat verdere rechtsbijstand niet noodzakelijk is. Dit houdt in dat de Raad na twee negatieve adviezen in de procedure in eerste aanleg een toevoeging voor de beroepszaak kan weigeren.

De LARAV adviseerde de Raad voor Rechtsbijstand over deze pilot in de vergaderingen van 8 december 2016 en 20 maart 2017. Op 8 december 2016 werd gezegd:

De LARAV begrijpt dat er voorstellen worden gedaan om mensen uit de asielprocedure te weren, die daar niets in te zoeken hebben of die zelfs misbruik maken van de mogelijkheid om asiel aan te vragen. Aan de andere kant is wel de vraag of het niet te ver gaat om geen vergoeding meer te geven aan een advocaat die de beroepsprocedure doet nadat twee deskundige advocaten in de aanvraagfase hebben gezegd de zaak niet te willen behartigen. De mogelijkheid bestaat immers dat een derde advocaat rechtsbijstand wel noodzakelijk acht ondanks twee eerdere negatieve opinies. De nieuwe procedurerichtlijn gaat er van uit dat rechtsbijstand in de beroepsfase moet worden gefinancierd. Als er nieuwe feiten zijn dan hebben de twee voorgaande advocaten daarover niet kunnen oordelen en is er een nieuwe situatie. De Raad wijzigt naar aanleiding van deze opmerking de notitie. Het strikte "bij twee negatieve adviezen wordt door de RvR geen beroepsprocedure gefinancierd" wordt in die zin aangepast dat dit "in beginsel" niet wordt gefinancierd.

Op 20 maart werd als volgt op het concept evaluatierapport gereageerd:

De Raad stelt dat de procedurerichtlijn geen kosteloze rechtsbijstand eist in de procedure in eerste aanleg en dat, nu die wel door de Nederlandse overheid wordt aangeboden voor een first- en een second opinion, voldoende invulling is gegeven aan de verplichting van de Procedurerichtlijn om in een latere fase kosteloze rechtsbijstand aan te bieden. Volgens de LARAV mag de overheid inderdaad meer doen dan de richtlijn voorschrijft, maar dat ontslaat

die overheid niet van de verplichting om de richtlijn zelf te handhaven. In de richtlijn is bewust de mogelijkheid opgenomen dat rechtzoekenden toegang hebben tot de rechter (artikel 20 lid 1). Het beroep op de rechter wordt met de stelling van de Raad gekortwiekt, aldus de LARAV.

Aan de andere kant zou gesteld kunnen worden dat er bij twee negatieve adviezen van deskundigen geen "arguable claim" bestaat voor rechtzoekende. De nieuwe procedurerichtlijn geeft in artikel 20 derde lid aan dat lidstaten kunnen bepalen dat de kosteloze rechtsbijstand en vertegenwoordiging niet wordt aangeboden wanneer het beroep van de verzoeker volgens de rechterlijke instantie of een andere bevoegde autoriteit geen reële kans van slagen heeft. Het is de vraag of de Raad gezien kan worden als "een andere bevoegde autoriteit" die het besluit om geen kosteloze rechtsbijstand aan te bieden baseert op twee negatieve deskundigenadviezen. Ook dan bepaalt hetzelfde artikel dat er een effectief rechtsmiddel moet zijn voor de rechtzoekende teneinde te voorkomen dat hij/zij wordt uitgezet.

Mocht de uitkomst van dit onderzoek zijn dat de Raad op grond van de nieuwe Procedure-richtlijn een beroepstoevoeging niet mag weigeren, ook met twee voorafgaande negatieve deskundigenadviezen, dan kan dat ook een conclusie van de pilot zijn. Wellicht moet er een proefprocedure over worden gevoerd. Tijdens de pilot is in ieder geval niet naar voren gekomen dat een asielzoeker met twee negatieve adviezen in de voorfase alsnog in beroep wilde gaan tegen de negatieve beslissing van de IND.

Uiteindelijk beslist de Raad op dit punt als volgt:

Aanbevolen wordt:

De advocaat die na twee negatieve adviezen door deskundige specialisten in de aanvraagfase een toevoeging voor beroep aanvraagt – wil de aanvraag niet aanstonds worden afgewezen – dient bij de aanvraag direct aannemelijk te maken dat en waarom de twee vorige advocaten het bij het verkeerde eind hadden. Als na beoordeling toch een afwijzing volgt, dan kan rechtzoekende zelf rechtsbijstand bekostigen of bezwaar maken.